

Invandring, mediebilder och radikala högerpopulistiska partier i Norden

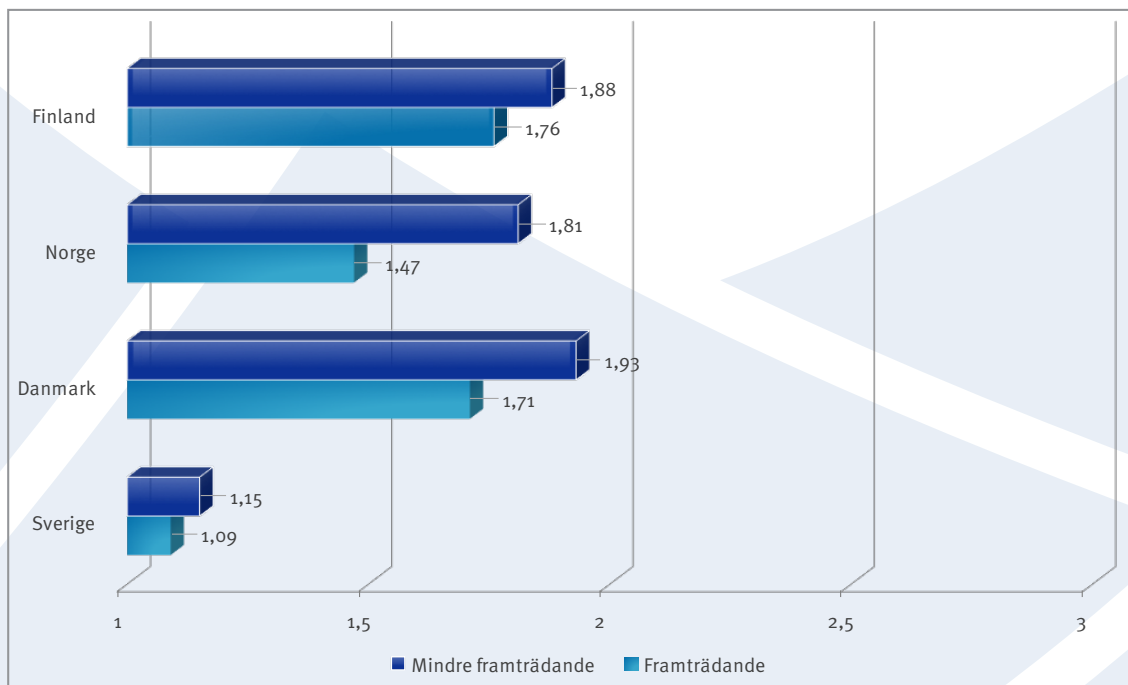
Det partipolitiska landskapet i Sverige har på kort tid förändrats och migrationsfrågor är på allas läppar. Både i Europa och i Norden har radikala högerpopulistiska partier haft stora framgångar den senaste tiden men bemötandet av dessa partier ser väldigt olika ut. Den här rapporten handlar om hur svenska tidningar på ledarplats beskriver Sverigedemokraterna (SD) och jämför med hur andra radikala högerpopulistiska partier beskrivs i Danmark, Norge och Finland. I rapporten studeras även hur SD bemöts på sajten Avpixlat. Resultatet visar att den offentliga debatten och media knappast är enhetlig, utan ett parti som SD behandlas väldigt olika i olika mediala rum.

Rapporten fokuserar på tiden före och inför riksdagsvalet 2014 och består av två delstudier. Den första studien jämför hur nordiska väletablerade (mainstream) tidningars ledarsidor bemöter radikala högerpopulistiska partier baserat på en kvantitativ innehållsanalys. I den andra delstudien, vilken utgår från en narrativ textanalys, undersöks en artikelserie på internetsajten Avpixlat där SD-sympatisörer berättar om varför de väljer att rösta på SD snarare än något annat riksdagsparti.

Delstudie 1. Ledarsidornas beskrivning av radikala högerpopulistiska partier

Huvudresultatet i delstudien är att svenska ledarsidor skrev om Sverigedemokraterna (i Dagens Nyheter, Aftonbladet, Expressen och Svenska Dagbladet) i ett betydligt mer negativt tonläge än vad som var fallet i motsvarande tidningar i Danmark, Norge och Finland i relation till Dansk Folkparti, Fremskrittspartiet och Sannfinländarna. Resultatet redovisas på nästa sida i figur 1.

Figur 1. Tonläget (1-3) gentemot radikala högerpopulistiska partier i ledarartiklar 2009-2012.

Not: Tonläget i artiklarna redovisas i en skala som går från 1-3. 1 avser en artikel där tonläget är helt och hållet negativt, 2 avser en balanserad artikel (där vare sig positiva eller negativa tonlägen dominerar) och 3 en text som är helt och hållet positiv. De ljusblå staplarna avser texter där det radikala högerpopulistiska partiet är framträdande i texten, de mörkblå staplarna där det är mindre framträdande. Källa: Författarnas egen uträkning.

Oavsett vilket ämne det gäller är resultatet tydligt: i Sverige var, under denna period, tonläget mycket negativt gentemot SD på ledarplats i

svensk mainstreampress. Bemötandet i de andra länderna var jämförelsevis mer "positivt" (även om tonläget generellt var mer negativt än

positivt också där). Skillnaden mellan länderna var betydligt större än skillnaden mellan de individuella tidningarna, vilket antyder att ländernas debattklimat spelar en större roll för bemötandet än tidningarnas ideologiska ståndpunkt. Någon "normalisering" av SD på ledarplats i Sveriges största mainstreamtidningar var det således inte fråga om under perioden 2009-2012.

Resultatet visar att ledarsidornas tonläge mot SD överensstämmer med det partipolitiska landskapet, där de övriga partierna i riksdagen hittills vägrat att samarbeta med SD. Det här skiljer Sverige från Danmark, Norge och Finland.

Delstudie 2. Avpixlat och motiveringen för att rösta på SD

Resultatet från delstudie 1 kan inte förklara varför SD kommit att uppfattas som ett allt mer attraktivt parti av väljarna och det faktum att partiet fick 13 procent av rösterna i riksdagsvalet 2014.

Det är dock viktigt att komma ihåg att media inte är en aktör, utan flera. Den offentliga debatten uttrycks annorlunda i olika "rum" i offentlige-

ten. I syfte att studera detta närmare analyseras i rapportens andra delstudie artikelserien "Från sjuklövern till SD" på internetsajten Avpixlat där SD-sympatisörer berättar varför de röstar på SD.

De personliga berättelserna i artikelserien sammanförs i en nostalgisk betraktelse om att allt var bättre förr. Berättelserna ger uttryck för att en röst på SD är det enda logiska alternativet, oavsett socioekonomisk bakgrund och tidigare partival. Invandringsfrågan är i centrum och invandringen till Sverige kopplas ihop med, och anges som förklaringsmodell för, t.ex. bostadsbrist, arbetslöshet, dåliga skolresultat, brister i välfärden och kriminalitet.

Att döma av artikelserien på Avpixlat tycks SD-sympatisörerna komma från både höger och vänster på den traditionella politiska skalan. De är enligt egen utsago realistiska och "vanligt folk" med förmågan att se verkligheten som den är.

De beskriver sig själva som motsatser både till rasistiska hårdföra SD-anhängare och till invandrare, idealister och representanter för den samhälleliga eliten. I tabellen på baksidan (tabell 1) återges SD-sympatisörernas självbild.

Tabell 1. Motsatsparen som blir en del av skribenternas självbild utifrån artikelserien "Från sjuklövern till SD" på sajten Avpixlat.

Vi	De Andra
Svenskar	Invandrare
Moderata SD-anhängare	Hårdföra SD-anhängare
Realister	Idealister
Vanligt folk	Eliten
Den som ger	Den som tar
Goda invandrare	Onda invandrare

Avpixlat erbjuder en alternativ arena för diskussion i relation till mainstreampress. Att rösta på SD framstår i detta kommunikationsforum som logiskt, och denna syn utgör en kontrast till den bild som kommuniceras på de största tidningarnas ledarsidor. Det är därför en sajt som Avpixlat varit, och i viss mån fortfarande är, ett så viktigt redskap i rekryteringen av väljare till SD.

Rapportens slutsatser

SD befinner sig fortfarande i farstun till den svenska politiken. I såväl det partipolitiska landskapet som på ledarplats i mainstreammedia har motståndet gentemot SD varit intakt. Det här skiljer Sverige från Danmark, Norge och Finland. Sympatisörer till SD har istället kommit till tals på sajter som Avpixlat.

Sambandet mellan medierepresentation och väljaropinion är sällan enkel men rapportens resultat visar att de svenska ledarskribenternas samfällt negativa beskrivning av SD inte motsvaras av väljarnas ökande stöd för partiet. Det finns alltså en diskrepans mellan väljarsympatier och de åsikter som framförs i dominerande mainstreammedia, åtminstone på ledarplats.

I kölvattnet av flyktingsituationen år 2015 har svensk migrationspolitik förändrats i mer restriktiv riktning. En fråga att ställa sig framöver är om detta kommer medföra att SD också blir mer accepterat bland mainstreampressens ledarskribenter och bland de övriga partierna i riksdagen. Detta kan rapporten naturligtvis inte svara på. Klart är dock att åsiktsbildning sker på en mångfald av arenor – inte bara i mainstreammedia utan också till exempel i alternativa forum på Internet – och att detta kan få stora konsekvenser för hur partisystemet utvecklas. Detta är en faktor som är särskilt viktig att beakta när vi studerar partier som har en ambivalent hållning till etablissemangen, och som ofta argumenterar mot den elit som de anser att de andra riksdagspartierna hör till. Förändringen av den svenska migrationspolitiken ger oss all anledning att fortsätta reflektera kring vilka faktorer som gör att radikala högerpopulistiska partier växer.

Anders Hellström och Anna-Lena Lodenius
"Invandring, mediebilder och radikala högerpopulistiska partier i Norden"
Delmi Rapport 2016:6
Hela rapporten finns tillgänglig på www.delmi.se

